

Ársskýrsla

2013

Tekið saman af Jóni Sigurpálssyni.

Starfsemin

Starfsemi Byggðasafns Vestfjarða var með hefðbundnum hætti árið 2013. Safnið var opið daglega frá kl. 9-18 frá miðjum maí til 15. september. Aðgangseyrir var 800 kr., 650 kr. fyrir eldri borgara og frítt fyrir börn á grunnskólaaldri. Verð til hópa á vegum Vesturferða var 500 kr.

Fastir starfsmenn voru tveir, Jón Sigurpálsson forstöðumaður og Björn Baldursson. Auk þeirra voru tveir sumarstarfsmenn, Rannveig Jónsdóttir og Fanney Jónsdóttir. Rannveig nam listfræði við Háskóla Íslands en Fanney er við kennaranám. Auk þeirra var Kristján Loftur Bjarnason ráðinn í samráði við Starfsendurhæfingu Vestfjarða. Kristján Loftur fékkst aðallega við málun á bátum safnsins og annan undirbúning við niðursetningu þeirra og reyndist hinn ágætasti starfsmaður.

Eins og áður hefur komið fram þá tóku ný safnalög gildi um síðustu áramót. Safnaráð tók þá ákvörðun að setja öll söfn á byrjunarreit og þurftu öll að sækja um viðurkenningu að uppfylltum skilyrðum. Helstu skilyrði viðurkenningarinnar eru samkv. 4. gr. reglugerðar:

Til að safnaráð geti gert tillögu til ráðherra um viðurkenningu safns skal það uppfylla eftirfarandi skilyrði:

1. Safn skal vera í eigu opinberra aðila, sjálfseignarstofnunar, félags eða fyrirtækis sem tryggir safninu fjárhagsgrundvöll fyrir eðlilega starfsemi þess og skipar því stjórn. Safn skal ekki rekið í hagnaðarskyni.
1. Fjárhagsgrundvöllur fyrir eðlilega starfsemi safns er skilgreindur þannig að safnið geti af eigin rammleik staðið undir faglegri starfsemi í samræmi við skilyrði gildandi reglugerðar um viðurkenningu safna á hverjum tíma.
2. Safn skal hafa sjálfstæðan fjárhag, aðskilinn frá öðrum rekstri eiganda. Reikningar safns skulu vera áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Það skal árlega senda skýrslu um starfsemi sína og fjárhagslegt uppgjör til safnaráðs. Safnaráð mun gefa út leiðbeiningar um innihald skýrslunnar.
3. Safn skal starfa eftir stofnskrá, skipulagsskrá eða samþykkt sem safnaráð hefur staðfest í samræmi við ákvæði safnalaga. Í stofnskrá, skipulagsskrá eða samþykkt skal m.a. tilgreina viðfangsefni og starfssvæði safnsins, og með hvaða hætti komið verður til móts við ákvæði safnalaga við lok starfsemi og ráðstöfun eigna og safnkosts. Stofnskrá eða samþykkt viðurkennds safns skal birt í B-deild Stjórnartíðinda.
4. Safn skal starfa í samræmi við skilmála safnaráðs um:
  - A. Húsnæði:
    - i. Safn skal hafa starfsleyfi frá heilbrigðiseftirliti og skila afriti af því til safnaráðs sé þess óskað,
    - ii. eldvarnareftirlit skal gera reglulegar úttektir á húsnæði safnsins og skal skila afriti af slíkum úttektum til safnaráðs sé þess óskað,

- iii. sýninga- og geymsluhúsnæði skal vera með þeim hætti að langtímavarðveisla gripa sé tryggð.

B. Öryggismál:

5. Nr. 900 7. október 2013

- i. Safn skal hafa öryggiskerfi í lagi, þ.e. viðvörðunarkerfi vegna bruna, innbrota og raka. Staðfestingu á virkni öryggiskerfa skal skilað til safnaráðs sé þess óskað,
- ii. safn skal hafa eftirlit með ljósmagni, hitastigi og rakastigi í húsakynnum sínum, og mæl-ingar skulu skráðar reglulega og upplýsingum um þær skilað til safnaráðs sé þess óskað,
- iii. safn skal hafa neyðaráætlun fyrir starfsfólk, gesti og safnkost og skila afriti af henni til safnaráðs sé þess óskað.

B. Skráningarkerfi safnmuna:

- i. Kerfi sem notuð eru til skráningar gagna hjá viðurkenndum söfnum skulu að lágmarki uppfylla skilmála safnaráðs um skráningarkerfi eins og þeir koma fram á heimasíðu safnaráðs. Uppfylli skráningarkerfi ekki skilmála safnaráðs skal safn senda safnaráði tímasetta áætlun um úrbætur sem ráðið tekur afstöðu til.

C. Fagleg starfsemi skal vera með eftirfarandi hætti:

- i. Söfnun: Safn skal starfa eftir söfnunarstefnu sem birt er opinberlega.
- ii. Skráning: Safn skal fara eftir leiðbeiningum höfuðsafns um skráningu.
- iii. Varðveisla: Safn skal fara eftir leiðbeiningum höfuðsafns um varðveislu og fyrir-byggjandi forvörslu.
- iv. Safn skal skila höfuðsafni stefnumörkun um starfsemi sína á fjögurra ára fresti.
- v. Safn skal vera opið almenningi á auglýstum opnunartíma.

D. Upplýsingar um skráða gripi í varðveislu safns skulu vera aðgengilegar almenningi.

E. Safn skal jafnframt stunda rannsóknir og miðlun upplýsinga um eign safnkost og starfsemi og taka þátt í samstarfi, svæðisbundið, á landsvísu og alþjóðlega.

- 6. Safn skal veita skólanemendum sem heimsækja safnið í skipulögðum námsferðum aðgang án gjaldtöku.
- 7. Aðgengi að húsnæði safns skal vera í samræmi við lög og reglugerðir og eins mikið tillit tekið til þarfa fólks með fötlun og kostur er.
- 8. Safn skal starfa í samræmi við siðareglur Alþjóðaráðs safna (ICOM) og ákvæði laga.
- 9. Forstöðumaður safns skal hafa menntun á ábyrgðarsviði safnsins eða hafa aflað sér hliðstæðrar hæfni á annan hátt.

Gestir safnsins.

Gestir safnsins árið 2013 voru tæplega 12 þúsund, sem er lítilháttar aukning frá fyrra ári. Sem fyrr var mikill meirihluti þeirra erlendir gestir. Líkt og áður voru það gestir í skipulögðum ferðum skemmtiferðaskipanna sem voru langflestir, en þeir voru 6.250. Áætlaður fjöldi gesta inn á safnsvæðið í Neðstakaupstað er á milli 20 til 25 þúsund.

Það vekur enn og aftur eftirtekt að hlutfall Íslendinga er það lágt að ekki verður við unað.

Saltfiskverkun og veisla.

Sama fyrirkomulag var haft og í fyrra við saltfiskpurkkunina. Samið var við fiskibúðina Sjávarfang um að útvega hráefni á reitinn. Starfsfólk safnsins sáu um að þurrka fiskinn og fékk safnið fimmta hvern fisk í sinn hlut. Þessi starfsemi er mjög mikilvæg í safnmyndinni, fiskurinn sem liggur til þerris á reitnum vekur mikla athygli og er bein skírskotun í það sem safngesturinn upplifir inni á safninu.

Hin árlega saltfiskveisla safnsins var haldin 20. júlí. Veislan var haldin í Turnhúsinu eins og árinu áður. Aftur var samið var við vertana í Tjörúhúsinu að sjá um saltfiskréttina og aðrar veitingar. Að öðru leiti fór veislan fram með hefðbundnum hætti og var gerður góður rómur að henni og rýmri veislustað.

Veislurnar hafa verið með lítt breyttu sniði í rúman áratug og saltfiskurinn sólþurrkaði hafur í öndvegi. Saltfisksveit Villa Valla fékk frí að þessu sinni og var leitað til ungra Vestfirskra tónlistarmanna. Leita var til fyrrum starfsmanns safnsins, Valdimar Olgeirsson og setti hann samann sveit sem fékk nafnið Bakkaláband Valda Mósa. Hana skipa auk Valdimars, Birgir Olgeirsson, Kristinn Gauti Einarsson og Tómas Jónsson. Gerður var góður rómur að leik sveitarinnar.

Fundarhöld.

Safnmenn sóttu Farskóla íslenskra safnmanna á haustmánuðum. Skólinn er haldinn á hausti hverju og var að þessu sinni í Reykjavík. Megintilgangur hans er að hitta safnmenn, bera saman bækur sínar, skoða hvað er verið að gera á landinu í safnamálum og styrkja sín tengslanet. Þar að auki voru ný safnalög og viðurkenningarferli safna rækilega kynnt.

Forstöðumaður sótti einnig ársfund Þjóðminjasafnsins s.l. vor.

Sýningar

Safnið tók þátt nokkrum sýningum á árinu.

1. Hugprúði Bolvíkingurinn.
2. Tónlistarsafnið fékk léðar nokkrar Nikkur á sýningu.
3. 350 ára fæðingarafmæli Árna Magnússonar með Kvæðabók frá Vigur frá 17. öld. Bragi Valdimar Skúlason textasmiður fóstrar handritið og opnar sýningu í Vigur á Ísafjarðardjúpi 25. júní. Sýningin er haldin í samvinnu við heimamenn í Vigur og Byggðasafn Vestfjarða og styrkt af Menningarráði Vestfjarða. Fræðari var Margrét Eggertsdóttir
4. Páskasýning Borea Adventure. Safnið lánaði skíða og útilegubúnað.
5. Jólásýning Gamla sjúkrahússins sem stendur yfir um þessar mundir.

BÁRÐARSLIPPUR

Fátt gerðist í slipp safnsins á þessu ári. Fyrir utan báta safnsins var enginn bátur tekinn í slipp nema Franska skútan Arctica kúrði þar í einar 3 vikur áður en hún sigldi til Grænlands. Starfsmenn hafa hinsvegar miklar efasemdir um að núverandi rekstrarfyrirkomulag slippis ekki síst með það í huga að hann eigi nokkurn tímann eftir að skila þeirri fjárfestingu sem farið var í á síðustu árum.

AÐEINS UM BÁTA SAFNSINS.

Bátar safnsins eru 15, að auki eru tveir sem eru fóstaðir fyrir Þjóðminjasafn Íslands. Töluverðar framkvæmdir voru við bátanna í vor og nokkuð inn í sumarið. Nokkuð fékkst af styrkjum til bátanna á árinu. Styrkur kom frá Vestfirskri menningu að upphæð kr. 1200 þúsund krónur til bátanna. Einnig fékk safnið 200 þúsund króna mótframlag til að gefa út upplýsingarit um bátakostinn. Helstu verkefni ársins voru eftirfarandi:

1. **Gunnar Sigurðsson Ís 13.** Snemma sumars var hann tekinn í slipp og yfirfarinn og botnmálaður. Samkvæmt skammtímasamkomulagi ferðaskrifstofuna Borea Adventures var Gunnar í ferðum á handfæri. Hér er um að ræða tilraunarverkefni sem að sögn forsvarsmanna Borea gafst vel og áhugi er á áframhaldandi samstarfi.
2. **Jóhanna Ís 159.** Viðgerð við Jóhönnu er lokið og verður hún til sýnis á komandi sumri.
3. **Gestur frá Vigur.** Gestur var sjósettur snemma sumars og hafður til sýnis. Ekki var keypt á bátinn farþegaleyfi og var honum því ekki siglt með safngesti.
4. **Eljan Ís 590.** Töluverð málningarvinna og viðgerð átti sér stað áður en Eljan var sjósett. Ýmsar fúaspýtur komu í ljós og verður gengið í viðgerðir á næsta ári.
5. **Sædís.** Sædís var tekin í slipp í sumar og máluð í hólfi og gólf. Stefnt er að frekari framkvæmdum við hana á næsta ári.
6. **María Júlía Ba 36.** Áhugamannafélagið um rekstur Maríu Júlíu fékk styrk úr safnasjóði kr. 1.5 milljónir króna til að gera viðskiptaáætlun fyrir rekstur og uppgerð skipsins. AtVest á Ísafirði vinnur að henni um þessar mundir og von á ítarlegri áætlun á næstu vikum.

NÝBYGGINGIN.

Á árinu hafa staðið yfir viðræður við Umhverfisstofnun og upplýsingamiðstöð ferðamála á Ísafirði um að sameinast um rekstur á hluta nýbyggingar sem fyrirhugaður er á ónýttum grunni í Neðstakaupstað. Fyrir liggja teikningar Gullinsniðs arkitektastofu í Reykjavík. Almennt eru hlutaðeigandi sáttir við þetta breytta fyrirkomulag og sjá fyrir sér hagræðingu og umtalsverða samlegð í rekstri eins og eftirsóknarvert er á þessum síðustu og verstu tímum. Kostnaðurinn er hins vegar það sem stendur í mönnum og er unnið hörðum höndum að því að lágmarka kostnaðinn.

GEYMSLUMÁL

Á árinu 2004 var fullgerð ný geymsla safnsins á hálfnýttum grunninum sem nefndur er hér að framan. Með nýrri geymslu gjörbreyttist þessi þáttur í starseminni að hluta. Húsnæðið hentar vel fyrir varðveislu á smærri safngripum og svo einnig til forvörslu og skráningar. Engu að síður má þó segja að ófremdarástand ríki í geymslumálum safnsins. Safnið hefur sára þörf fyrir geymsluaðstöðu fyrir stærri hluti sem geymdir eru á nokkrum stöðum og einnig báta safnsins, sem teknir eru á land yfir vetrarmánuðina.

SKRÁNING MUNA.

Nánast ekkert var skráð á safninu á árinu.

AÐFÖNG 2012.

Ný aðföng safnsins á árinu voru um 130 talsins.

HEIMASÍÐAN.

Ekki hefur unnist tími til að eiga mikið við síðuna og er það miður í hinum sívakandi netheimi, sem við búum í. Um þessar mundir er unnið að því að tengja upplýsingar gripa inní safninu við heimasíðuna í gegnum netheima með QR koda og gera síðuna þar af leiðandi skilvirkari en hingað til.

STJÓRN SAFNSINS.

Stjórn safnsins er skipuð Daníel Jakobssyni bæjarstjóra á Ísafirði, Elíasi Jónatanssyni bæjarstjóra í Bolungarvík og Ómari Má Jónssyni sveitarstjóra í Súðavíkurbreppi. Ísafjarðarbær annast bókhaldsmál safnsins .

LOKAORÐ.

Byggðasafn Vestfjarða er í merkilegum hópi safna sem ruddu brautina fyrir rúmum 70 árum. Þar fyrir fór fólk sem færði samfélaginu mikilsvert og fórnúst starf og í sumum tilfellum gáfu allar eigur sínar safninu til handa. Þessir merkilegu frumkvöðlar sáu það kannski fyrir að hjá safninu og öðrum skapandi greinum lægi einn mikilvægasti vaxtarsproti samfélagsins.